

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. De nominibus & elogiis quibus Scriptura Sacra communiter insignitur

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

illos, & ego scribebam in volumine, atramento. Hinc etiam Psal. 44. lingua Sacri Scriptoris appellatur *calamus* scribe velociter scribentis, quia nimirum, sicut lingua non eloquitur, & calamus non scribit, nisi verba prius in mente loquentis aut scribentis concepta, & ab ea suggesta & dictata: sic verba ipsa quae scribuntur à Scriptore Canonico, dictantur à Spiritu Sancto. Hinc demum Gregorius lib. 3. Epist. 40. Quid est (inquit) Scriptura, nisi quaedam Epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? Et in proemio Morali: Ipse ergo haec scripsit, qui haec scribenda dicitur.

2. Aliqui tamen existimant non omnia & singula Scripturae verba dictari specialiter à Spiritu Sancto, sed eum de rebus sensui notis & familiaribus sermo est, permitti ut Scriptor Canonicus ea verbis suis scribat, cum speciali tamen assistentia Spiritus Sancti, ut nihil falsum aut indecens loquatur. Ita docent Sixtus Senensis lib. 8. Bibliothecae haeresi 12. Melchior Cano lib. 2. de locis cap. 18. Andreas Vega lib. 15. in Trident. cap. 17. Bellarminus lib. 1. de verbo Dei cap. 15. Andreas Duvalius hic quæst. 1. de objecto fidei, Gravina lib. 4. de verbo Dei scripto contro. 1. art. 2. & alii. Ratio etiam id suadet, nam in divinis Scripturis multæ res & verba continentur, quæ Scriptoribus Sacris naturaliter nota & manifesta fuerunt, ut cum v. g. Apostolus scripsit in suis Epistolis: Lucas est mecum solus, Trophimum reliqui infirmum, salutant vos tales &c. Ergo non fuit opus ut Spiritus Sanctus propositiones illas, aut verba hæc materialia, ad eas vel similes exprimendas necessaria, in mentibus Scriptorum efformaret. Nam sicut in necessariis Deus deesse non solet, ita nec in superfluis redundare: superfluum autem fuisset de novo infundere supernaturaliter, quod jam naturali notitia satis cognitum atque perspectum Sacris Scriptoribus erat.

Addo quod Author Ecclesiastici, in prologo, veniam petit, si alicubi in verborum compositione deficiat: quod etiam facit Author libri 2. Machabæorum cap. 15. in fine: ex quo non leve argumentum sumitur, Spiritum Sanctum omnia & singula verba Sacris illis Scriptoribus non suppediasse, sed permisisse, ut aliqua verbis suis, suoque stylo scriberent.

§. II.

De nominibus & elogiis, quibus Scriptura Sacra communiter insignitur.

2. Variis solet nominibus Scriptura Sacra insigniri. In primis per excellentiam Scriptura appellatur: tum quia ea penè sola digna est quæ legatur aut scribatur; tum etiam, quia ea sola spiritui Dei conscripta est. Item vocatur antonomastice *Biblia*, id est libri, quia omne genus librorum humanorum, omnesque eorum Bibliothecas, longe superat sacrum volumen, quo omnis utriusque testamenti continetur Scriptura. Dicitur insuper *verbum* seu *eloquium* Dei, quia Deus per illam, tanquam per oraculum certissimum, nos alloquitur, mentem suam aperit, & de suarum promissionum infallibilitate certos nos reddit. Nuncupatur etiam *testamentum* Dei, duplici ratione. Prima, quod testamentum Dei, ultima voluntas hominis; sic in Sacra Scriptura continetur ultima Dei voluntas, & lex quam

A Deus vult ab hominibus servari. Secunda, quod testamentum est, quo bonorum deferretur hereditas, intercedente testatoris morte, quæ contingente, cum esset antea clausum & obsignatum, aperitur: sic enim per libros sacros deferretur nobis hereditas coelestis, & Christi morte in ea confirmamur, iisque apertis, legimus in eis nos esse Dei heredes, ac cohæredes Christi, si cum eo sustineamus, ejusque mandata observemus. Demum Scripturae, libri Sancti appellantur, 1. Machab. 12. Habentes solatio libros sanctos, non solum propter sanctitatem Authorum, qui omnes, excepto Salomone, creduntur Sancti, sed etiam & multo magis propter sanctificationem, quam animis legentium, per modum objecti ingenerant, vel quia nullum ne levissimum quidem errorem aut mendacium admittunt.

Varia etiam leguntur apud Sanctos Patres Scripturae Sacrae elogia, quibus ejus dignitatem & utilitatem mirum in modum commendant: Augustinus enim lib. 2. de doctrina Christiana hæc scribit: Quantum minor est auri, argenti, vestisque copia, quam de Aegypto secum Hebræi populus abstulit, præ divitiis, quas postea Hierosolyma, maxime sub Salomone consecutus est; tanta est cuncta scientia, etiam utilis, collecta de libris gentium, si divinarum Scripturarum scientiæ comparantur. Nam quidquid homo extra didicerit, sinu suum est, ibi damnatur; & cum ibi quisque invenerit omnia, quæ utiliter alibi didicit, multo abundantius inveniet ea, quæ nunquam omnino alibi, sed in illarum tantummodo Scripturarum mirabili altitudine, & mirabili humilitate discuntur. Nihil in illis est (libet Hieronymus) quod non luceat, & splendore suo mundum illuminet, ut etiam quæ parva putantur, Spiritus Sancti fulgeant maiestate. Et in prologo super Psalmos: In Scriptura (inquit) habet infans quid lætetur; puer quid laudet, Adolescens quid corrigat, juvenis quid sequatur, senior quid præceat. Hinc discant famina pudicitiam, populi inveniant pietatem, vidua iudicem, pauperes protectorem, advena custodem. Hic Reges inveniant quid audiant, Indices quid timeant. Hæc tristem consolatur, lætum temperat, iratum mitigat, pauperem recreat, & omnibus apta medicamenta tribuit. In Scriptura (ait Hugo Victorinus) quidquid docetur, veritas; quidquid præcipitur, bonitas; quidquid promittitur, felicitas est. Nam Deus est veritas sine fallacia, bonitas sine malitia, felicitas sine miseria. Merito etiam D. Basilii Scripturam officina instructissima comparat, quæ omnia & omnis generis pharmaca quibusve morbis suppediat: ita nimirum ut ex ea Ecclesia, dum tempora erant Martyrum, hauserit constantiam suam & fortitudinem; dum tempora Doctorum, sapientiæ lumina, flumina eloquentiæ; dum tempora hæreticorum, fidei firmamenta, errorum everfionem; in prosperis ex ea didicerit humilitatem & modestiam; in adversis magnanimitatem; in tempore fervorem & diligentiam. Præclare etiam S. Gregorius, explicans illud Job, Habet argentum venarum suarum principium: Argentum (inquit) est eloquii vel sapientiæ claritas; venæ Sacra Scriptura: ac si aperte dicat: Qui ad veræ prædicationis verba se præparat, necesse est ut earum origines à sacris paginis sumat; ut omne quod loquitur, ad divinæ auctoritatis fundamentum revocet, atque in eo ædificium locutionis suæ firmet. Demum in libro de speculo Monachorum plura habentur Scripturae Sacrae elogia: illa enim dicitur

dicitur puteus Jacob ex quo hauriuntur aqua. A
qua in oratione funduntur; & ejusdem virga de-
corata, cuius intuitu varios bonorum operum
fecerit produciuntur. Vocatur etiam curvus igneus
Elia, quo ad aeternam hereditatem capeffendam
in celum velimur: mons Sion in quo mandata
magni Regis traduntur; & panis quem populo
in deserto dedit olim Deus, omne in se delecta-
mentum habens; Polymita Ecclesiae vellus, va-
riis quæ stionum coloribus depicta, quorum gra-
tias quæ stionum humanæ mentis curiositas plenissime
scitari potest. Item Scriptura magnus ille fluvius
est, qui egrediebatur de loco voluptatis, ad irri-
gandum paradisum, qui in quatuor capita divi-
debat: Fons, ait Lyrans, quantum ad articulos
fidei, fluvius, quantum ad ea quæ ex articulis de-
ducuntur. Dividitur autem in quatuor capita,
propter quadruplicem sensum quem continet.
Fluvius planus quidem, sed altus, ut ait Grego-
rius, in quo agnus ambulat & elephas nôrat. Pu-
teus altus, ob sensuum inestimabilem profundita-
tem. Fons signatus: fons, quod perpetuo scatu-
rit, & in hortos Ecclesie influat; signatus, quia
difficillima intellectu continet. Liber scriptus in-
tus & foris, propter multiplicem sensum in ea
contentum; & septem sigillis signatus, ob diffi-
cillimam ejus intelligentiam. Liber magnus &
involutus: magnus ob amplitudinem sui objecti,
pro objecto quippe habet omne scibile, & disci-
plinas omnes ac quidquid scire potest, suo finem
completur: involutus, ob quadruplicem sen-
sum quem continet, nempe literalem, mysti-
cum, allegoricum, & anagogicum. Unde Orige-
nes in cap. 1. Joann. Scriptura (inquit) mundus est
intellectus, sui quatuor partibus, veluti quatuor ele-
mentis constitutus, cuius terra est velar in medio instar
centri, scilicet historia: circa quam aquarum similitu-
dine abyssus circumfunditur moralis intelligentie: cir-
ca historiam & ethicam veluti duas hujus mundi par-
tes, aer ille naturalis scientia circumvolvitur: extra
autem omnia, & ultra, æthereus ille & igneus ardor
empret calis, id est superna contemplatio divinæ natu-
ræ, quam Theologiam nominant, circumglobatur.

Denique quanta fideles primæ Ecclesie
Scripturam in veneratione haberent, ex eo con-
stat, quod Biblia juxta Eucharistiam in templo
olim ponebatur: erant enim olim in templis duo
secretaria a dextro sinistroque latere abdis po-
sita, in quorum altero sacra Eucharistia atterva-
batur, in altero divinæ Scripturæ codices sacri.
Unde S. Paulinus (ut ipse testatur Epist. 12. ad
Severum) in templo Nolano a se erecto, hos ver-
sus ad dexteram altaris inscribi iussit:

*Hic locus est, veneranda pennis, quæ conditur, & quæ
ponitur alma sacri pompa ministerii.*

Agnoscita verò hæc:

*Si quem sancta tenet meditari in lege voluntas,
Hic poterit residens sacra intendere libri.*

§. III.

De Divisione Scripturæ.

Communitè dividitur Scriptura in vetus &
novum testamentum, seu in libros ad legem
veterem seu Mosaicam spectantes, & in libros
ad novam seu Christianam legem pertinentes.
Vetus testamentum est collectio illa librorum
factorum qui promittunt venturum Redempto-
rem, cum præceptis legis antiquæ. Novum verò

Tom. IV.

est collectio illa librorum factorum, quæ pro-
missum liberatorem ut præsentem exhibent, cum
præceptis novæ legis.

Libri veteris testamenti divisi solent in qua-
tuor classes, scilicet in legales, quales sunt quin-
que libri Moysis, seu Pentateuchus, Genesis,
Exodus, Leviticus, liber Numerorum & Deu-
teronomi. Historiales, scilicet Josue, Judicum,
Ruth, Regum, Paralipomenon, Job, Esdras,
Tobias, Judith, Esther, Machabæi. Sapientiales,
ut Proverbia, Ecclesiastes, Cantica Canticorum,
Sapientia, Ecclesiasticus. Et libros Prophetiales,
quatuor nempe majorem Prophetarum, Isaias,
Jeremias, Ezechiel, Daniel; & duodecim mi-
norum, Oseas, Joel, Amos, Micheas, Abdias,
Jonas, Nahum, Abacuc, Sophonias, Aggeus,
Zacharias, Malachias. Libri autem novi testam-
enti sunt quatuor Evangelia Matthæi, Marci,
Lucæ, Joannis, legalibus libris correspondentia,
Acta Apostolorum quæ historialibus correspon-
dent, Epistolæ D. Pauli quatuordecim, una D.
Jacobi, duæ D. Petri, tres D. Joannis & una
Judæ, quæ libris Sapientialibus correspondent,
& Apocalypsis D. Joannis, quæ correspondet
libris Prophetarum.

Horum librorum quidam dicuntur Canonici,
quia eos à Spiritu sancto tanquam præcipuo au-
thore produisse, per Ecclesiam constat; alii verò
Apocryphi, id est occulti, de quibus an à Spiritu
sancto manarint, incertum & occultum est; id-
eoque à sacrorum librorum catalogo, eo nomine
merito rejiciuntur. Pro Canonicis, constans est
omnium Catholicorum sententia, omnes illos
qui in Latina vulgata Biblia editione continen-
tur, esse Canonicos, præter orationem Manassæ
Regis Judæ, cum captus teneretur in Babylone,
duos posteriores libros Esdræ, & duos etiam po-
steriores Machabæorum, qui propterea in fine
Bibliæ, extra seriem librorum Canonicorum se-
positi sunt. His enim duntaxat exceptis, sacra
Synodus Tridentina, alios pro Canonicis susci-
piendos decrevit sess. 4. ubi post recensitum il-
lorum numerum, scilicet quadraginta quinque
ex veteri testamento, & viginti septem ex no-
vo, hæc verba subduntur: *si quis autem libros illos
integros, cum omnibus suis partibus, prout in Eccle-
sia legit consueverunt, & in veteri vulgata editione
habentur, non receperit pro sacris & Canonicis. Ana-
thema sit.* Idem sacrorum librorum canon fue-
rat prius editus à Florentino in decreto Euge-
nii, & ante mille centum annos à Concilio
Carthaginensi 3. cap. 47. & ab Innocentio 1.
in Epistola 3. ad Exuperium, & à S. Augustino
lib. 2. de Doctrina Christiana cap. 8. qui prædi-
cto Concilio Carthaginensi interfuit, & subscri-
psit. Hitamen Baruch expressam mentionem non
faciunt, sed eum sub Jeremia comprehendunt,
quia Baruch fuit scriba Jeremiæ, ut patet ex Je-
remiæ 36. ideoque veteres prophetiam Baruch
citantes, citant sub nomine Jeremiæ, ut pluribus
exemplis ostendit Canus lib. 2. de Locis theo-
logicis cap. 11.

Potè librorum Canonici sunt duplicis generis, alii
enim vocantur Proto-canonici, alii Deutero-ca-
nonici. Priores sunt illi de quibus in Ecclesia Dei
nunquam à Catholicis hæcenus dubitatum fuit.
Posteriores verò de quibus nonnunquam ab ali-
quibus Catholicis est dubitatum, sed tamen am-
plius non dubitatur ab ullo Catholico. Proto-
canonici sunt infra scripti: Pentateuchus sive
quinque Moysis libri, Genesis, Exodus, Levi-
ticus,

li

ticus,